

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.101/2017/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Szabó Lajos ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve d.-i (cím) lakos felperesnek - a dr. Rácsai Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Rácsai Lajos ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve I. rendű és II.rendű alperes neve II. rendű mindketten d.-i (cím) lakos alperesek ellen kötelesrész megfizetése iránt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 12.P.20.777/2016/16. számú ítélete ellen az alperesek által 17. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi egyetemlegesen az alpereseket, hogy 15 nap alatt fizessenek meg a felperesnek 325 000 (Háromszázhuszonötezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A 2015. január 7-én végintézkedés hátrahagyása nélkül elhunyt **F. A.** (a továbbiakban: örökhagyó) első házasságából született gyermeke a felperes. Az alperesek az örökhagyó **F. Zs.**-val kötött házasságából született gyermekei. **F. A.** halálakor házasságban élt az alperesek édesanyjával.

Az örökhagyó még életében jelentős értékű ingó- és ingatlan vagyont juttatott a második házasságából származó gyermekeinek, e per alpereseinek. Röviddel az örökhagyó halála után a felperes, az alperesek és édesanyjuk között egyeztetések kezdődtek a hagyatékkal, valamint az örökhagyó által az alpereseknek ajándékozott vagyontárgyakkal kapcsolatban. Az egyeztetésben részt vettek a felek jogi képviselői is.

2015. április 3-án a peres felek között a felperes akkori jogi képviselője által szerkesztett, megállapodásnak címzett egyezség jött létre. Ebben egyebek mellett a szerződő felek rögzítették, hogy az örökhagyó életében a második házasságából született gyermekei részére ingatlanokat ajándékozott a halálát megelőző 10 éven belül, ezért az első házasságából született gyermekét az ajándékozás tárgyát illetően kötelesrész illeti meg. Tartalmazza a megállapodás, hogy a felek „egymással ezen okiratban egyezségeket kötnek. Jelen egyezségben az öröklési jogviszonyból eredően egymással teljes mértékben elszámolnak és a kötelesrész kielégítése jogcímén kötelesrész kiadására kötelezett felek az alább megjelöltek szerint kielégítik felperes kötelesrészre jogosult fél kötelesrész iránti igényét”. A kötelesrész mértékét egyezően 80 500 000 forintban határozták meg, melyet az

alperesek úgy vállaltak kielégíteni, hogy 2015. április 7-ig megfizetnek 500 000 forint készpénzt, legkésőbb 2015. december 31. napjáig további 45 000 000 forint készpénzt, és külön okiratba foglaltan a felperes tulajdonába adják a d.-i ...**81/3** helyrajzi számú közös tulajdonukban lévő erdő művelési ágú ingatlant, valamint a d.-i ..**81/5** helyrajzi számú erdő, udvar művelési ágú ingatlanból őket megillető 8369/12025 hányad tulajdoni illetőséget. Az ingatlanok összértékét 35 000 000 forintban határozták meg. A megállapodás 5. pontjában kijelentették, hogy amennyiben a fent vállalt részletezés szerint a kötelesrész teljes kielégítése maradéktalanul megtörténik, a szerződő felek egymással szemben semmilyen további igényt nem támasztanak, a további igényérvényesítés jogáról ezen szerződés aláírásával kifejezetten lemondanak.

Az alperesek a megállapodásban vállalt kötelezettségüknek megfelelően 500 000 forintot megfizettek a felperesnek és a 2015. április 3-án kelt szerződéssel a megállapodásban megjelölt ingatlanok tulajdonjogát átruházták a felperesre.

A felperes 2015. őszén arról értesült, hogy az alperesek adásvételi szerződést kötöttek az örökhagyótól korábban ajándékba kapott **r.-i** és **c.-i** ingatlanok elidegenítéséről. Úgy ítélte meg, hogy ezzel a fennálló 45 000 000 forint kötelesrész kielégítése veszélybe kerül, ezért jogi képviselőjén keresztül megkereste az alperesek jogi képviselőjét, az ingatlan fekvése szerinti polgármesteri hivatal jegyzőjét, az adásvételi szerződést készítő ügyvédet és közölte, hogy a tulajdonosokkal szemben igénye van, és ennek biztosítására kérte, hogy a vételárból az őt megillető összeget neki fizesse ki a vevő. Ez elől mind az alperesek, mind a vevő elzárkóztak. Az alperesek és vevőjük között létrejött adásvételi szerződést az illetékes polgármesteri hivatal hirdetőtábláján 2015. szeptember 10-én, illetve 17-én kifüggesztették, a 60 napos jogvesztő határidő november 9-én, illetve november 16-án lejárt, a szerződések az írásba foglalttal egyezően joghatályosan létrejöttek.

Az örökhagyó halála után indult hagyatéki eljárásban az eljáró közjegyző az első tárgyalást 2015. július 7-én tartotta meg, azon ismertette a hagyatékhhoz tartozó vagyontárgyakat, az öröklési rendet, a hagyatéki tartozásokat. A felperes a tárgyaláson nyilatkozatot nem tett. A második tárgyalás 2015. szeptember 7-én volt, melyen a felperes és akkori jogi képviselője akként nyilatkoztak, hogy tudomásuk szerint az örökhagyó hagyatékához további jelentős értékű ingóságok is tartoznak, ám azok pontos adatait, értékét megjelölni nem tudták. A tárgyaláson jelen lévő egyik hagyatéki hitelező hasonló tartalmú nyilatkozatot tett. A harmadik hagyatéki tárgyalást a közjegyző 2015. október 9-én tartotta, s ezen a felperes, valamint a hagyatéki hitelező jogi képviselője kérték annak elhalasztását és a hagyaték tárgyai tekintetében további bizonyítás lefolytatását. A tárgyalást megelőzően a felperes írásbeli nyilatkozatában további ingóságokat jelölt meg az örökhagyó hagyatékához tartozóként. Az eljárás során a peres felek a közöttük 2015. április 3-án létrejött megállapodásról nem nyilatkoztak.

Az alperesek jogi képviselője 2015. december 22-én készített és a felperes részére másnap kézbesített nyilatkozatában közölte, hogy ügyfelei a 2015. április 3-án kelt megállapodástól elállnak, azzal az indokkal, hogy annak ellenére, hogy a szerződés szerint a 80 500 000 forint megfizetése ellenében a feleknek semmilyen igényük nincs egymással szemben, azon túl a felperes semmilyen egyéb jogcímen igényt nem támaszt, a hagyatéki eljárásban követeléseket nem terjeszt elő, annak során mégis különböző követeléseket, igényeket támasztott, melyek az alperesek érdekeit sértették, s ezzel a magatartásával a felperes a szerződésben vállalt kötelezettségeit megszegte. Szerződésszegő magatartásként jelölték meg az alperesek ezen okiratban azt, hogy a felperes, illetve jogi képviselője a **r.-i** és **c.-i** ingatlanokkal kapcsolatban a szerződést készítő jogi képviselőt, az önkormányzatot megkeresték, s ezzel komoly nehézséget okoztak az alperesek anyagi érdekei körében.

Az örökhagyó hagyatékát a közjegyző 2016. november 21-én kelt ideiglenes hagyatékátadó végzésével törvényes öröklés jogcímén adta át az örökhagyó örököseinek. Az átadott hagyaték köre meghaladta a hagyatéki eljárás megindulásakor, az első tárgyaláson ismertetett hagyatéki vagyont.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket egyetemlegesen 45 000 000 forint, ennek 2016. január 1-től járó kamatai és a perköltség megfizetésére. Álláspontja szerint az alperesek elállása a 2015. április 3-i megállapodástól nem volt jogszerű, a megállapodás érvényes, s az alapján az alpereseknek fizetési kötelezettségük van, melynek nem tettek eleget.

Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását és a felperes költségben való marasztalását kérték. Érvelésük szerint a felperessel kötött szerződéstől való elállásuk jogszerű volt, mert a felperes a megállapodásban foglalt kötelezettségeit megszegte. Hivatkoztak arra is, hogy a megállapodással a szerződő felek nem csupán az alpereseknek ajándékozott vagyontárgyak, hanem az egész hagyaték tekintetében rendezték viszonyaikat, és a felperes a 80 500 000 forint megfizetése ellenében a teljes, így a hagyatéki eljárásban még át nem adott hagyatékról is lemondott. Erre figyelemmel pedig azzal a magatartásával, hogy a hagyatéki eljárás során újabb hagyatékhhoz tartozó vagyontárgyakat jelölt meg, illetve az alperesek fizetési kötelezettsége határidejének lejárta előtt a **r-i** és a **c-i** ingatlanokra kötött szerződésben szereplő vevőjüket megkereste, olyan súlyos szerződésszegő magatartást tanúsított, melyre tekintettel a megállapodástól való elállásuk jogszerűnek minősül.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte egyetemlegesen az alpereseket 45 000 000 forint, ennek 2016. január 1-től járó kamatai, 750 000 forint perköltség felperes részére és 1 500 000 forint kereseti illeték állam javára történő megfizetésére.

A határozata indokolásában kifejtette, hogy a felek közötti megállapodás keltére tekintettel a jogviszony elbírálására a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) rendelkezéseit kell alkalmazni.

A Ptk. 6:8. § (1) bekezdése, valamint 6:86. § (1) bekezdése felhívásával hangsúlyozta, hogy a jognyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a címzettnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Az egyes szerződési feltételeket és nyilatkozatokat a szerződés egészével összhangban kell értelmezni.

Megítélése szerint a felek között 2015. április 3-án létrejött megállapodás egészének értelmezése szerint a szerződő felek abban az örökhagyó által az alpereseknek juttatott ajándékokra tekintettel a felperest megillető kötelesrész iránti igényt rendezték, egyéb, a hagyatékhhoz tartozó vagyontárgyakkal kapcsolatos öröklési igényt nem. A szerződésben vállalt kötelezettségüktől az alperesek csak az esetben szabadulhattak volna, ha az elállásuk jogszerű lett volna. Ennek érdekében azt kellett volna bizonyítaniuk, hogy a felperes a szerződés alapján fennálló valamely kötelezettségét oly mértékben megszegte, hogy annak következményeként az alpereseknek a szerződés teljesítéséhez fűződő érdeke megszűnt. Ilyen magatartást azonban a felperes a törvényszék megítélése szerint nem tanúsított. A kötelesrésszel kapcsolatos további igény érvényesítéséről ugyanis csak az alperesek maradéktalan teljesítése esetére mondott le, amely nem vitásan nem történt meg. Az, hogy a hagyatéki eljárás során milyen nyilatkozatokat tett, az alperesek megállapodásból eredő kötelezettségére semmilyen kihatással nem volt. A **r-i** és a **c-i** ingatlanok értékesítésével összefüggő felperesi magatartást akként értékelte, hogy az a megállapodás szerint

még fennálló követelése biztosítása érdekében történt, az alperesekre semmilyen kihatása nem volt, az adásvételi szerződések a felperes nyilatkozataitól függetlenül, késedelem nélkül teljesedésbe mentek.

Mindezekre figyelemmel az alperesek megállapodástól való elállását jogszerűtlennek találta és a megállapodás szerinti tartozás és késedelmükre tekintettel a Ptk. 6:48. § (1) bekezdése alapján kamat fizetésére kötelezte őket.

Pervesztességük miatt a Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében marasztalta az alpereseket a felperes jogi képviselőjének munkadíjából álló perköltség és a felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt kereseti illeték megtérítésére.

Az ítélettel szemben az alperesek nyújtottak be fellebbezést, amelyben kérték annak megváltoztatását, a kereset elutasítását és a felperes költségben való marasztalását. Álláspontjuk szerint a törvényszék a tényállást részben hibásan állapította meg. A megállapodás megkötése előtti egyeztetések során ugyanis a feleket az a szándék vezérelte, hogy a közöttük esedékes elszámoláshoz szükséges valamennyi vagyontárgyat, azok értékét figyelembe vegyék, és közös megegyezés alapján olyan megállapodásra jussanak, melynek értelmében a felperes valamennyi további hagyatéki igényéről, követeléséről mind a hagyatékkal, mind az alperesekkel szemben lemond. Ezt az álláspontot a felperes akkori jogi képviselőjének 2016. október 10-i keltű nyilatkozata, illetve a felek közötti megállapodás 2. pontja első mondata is alátámasztja. A megállapodásnak megfelelően az 500 000 forintot megfizették, az ingatlanok tulajdonjogát átruházták. 2015. őszén azonban értesültek a **r.-i** és a **c.-i** ingatlanokkal kapcsolatos felperesi eljárásról, amellyel testvérük megnehezítette az ingatlanok értékesítését, olyan kárt okozott részükre, amellyel tulajdonképpen megszegte az egyezséget. Az ingatlanok értékesítése rendkívüli erőfeszítéseik hatására nem hiúsult csak meg, bár annak reális veszélye volt, miként fenyegetett az a helyzet is, hogy az ingatlanok értékesítése hiányában nem tudják kielégíteni az ingatlanokra bejegyzett jelzálogjogok jogosultjai felé fennálló tartozásukat határidőben, így egyéb vagyontárgyaik elárverezésére is sor kerülhetett volna. A felperesnek nem volt oka megkérdőjelezni teljesítőképességüket. Aggályaikat a felperes felé küldött levelükben jelezték, ennek ellenére a hagyatéki eljárás során az érdekeiket sértő nyilatkozatokat tett. Mindezen felperesi cselekmények miatt jogszerűen álltak el a 2015. április 3-i megállapodástól.

A felperes ellenkérelmében a törvényszék ítéletének helybenhagyását és az alperesek költségben való marasztalását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, ezen belül azt is, hogy a megállapodással nem valamennyi, az örökhagyó hagyatékához tartozó vagyontárgy sorsát rendezték, csupán az öt illető kötelesrésszel összefüggésben állapodtak meg. Ezt az egyezség 2. pontja első mondata egésze kétséget kizáróan igazolja, az alperesek fellebbezésükben e mondatnak csupán az első részét idézték. A fellebbezésben az alperesek csak megismételték az elsőfokú eljárásban hangoztatott érvelésüket, ám a **r.-i** és **c.-i** ingatlanokkal kapcsolatos állítólagos káruk mibenlétét, bekövetkeztét nem igazolták, miként azt sem, hogy csak rendkívüli erőfeszítésükkel háríthatták el a szerződések meghiúsulását. A hagyatéki eljárásban tanúsított magatartása a hagyatéki leltár pontosítására, kiegészítésére irányult, ahogyan az egyik hagyatéki hitelező tevékenysége is, s ez semmilyen összefüggésben nincs a 2015. április 3-i megállapodásban rögzített alperesi kötelezettséggel. Véleménye szerint semmilyen olyan magatartást nem tanúsított, amely megalapozhatta volna az alperesek egyezségtől való elállását, így az jogszerűtlen volt.

Az ítéletőktábla a fellebbezést alaptalannak találta.

2015. április 3-án a peres felek egyezségeket kötöttek. A Ptk. 6:27. § (1) bekezdése szerint „a felek a kötelemből eredő vitás vagy bizonytalan kérdéseket megegyezéssel úgy is rendezhetik, hogy kölcsönösen engednek egymásnak vagy valamelyik fél egyoldalúan enged követeléséből”. A (2) bekezdés kimondja, hogy „az egyezés érvényességét nem érinti a feleknek olyan körülményre vonatkozó tévedése, amely közöttük vitás volt, vagy amelyet bizonytalanoknak tartottak”.

A Ptk. e rendelkezéséből következően minden kötelmi viszony rendezhető egyezséggel, így a kötelekrész tárgyában is köthetnek az érintett felek egyezségeket.

Az adott esetben a felek közötti megállapodás tipikusan bizonytalan helyzetben jött létre. Nem volt ugyanis ismert az örökhagyó hagyatékának nagysága, az ahhoz tartozó aktív vagyon pontos értéke és a hagyatékot terhelő tartozások, terhek teljes körének mibenléte sem. A Ptk. hatályba lépése előtt kialakult, ám a Ptk. e tekintetben változatlan szabályaira figyelemmel továbbra is irányadó bírói gyakorlat egységes abban a kérdésben, hogy ha a felek öröklési jogi vitájukban a bizonytalanoknak tartott követeléseiket egyezséggel rendezik, az egyezés nem támadható olyan körülményre vonatkozó tévedés miatt, melyet az egyezés megkötésekor bizonytalanoknak tartottak, e kérdéskörben a bíróság bizonyítást sem folytathat le, s ha a későbbiekben az egyezés megkötésekor bizonytalan tényezők bizonyossá válnak, az az egyezés érvényességét nem befolyásolja (EBH 2011. évi 2410. számú jogeset, EBH 2007. évi 1689. számú jogeset, EBH 2006. évi 1403. számú jogeset, EBH 2005. évi 1304. számú jogeset, BH 2006. évi 47. számú jogeset).

A megállapodás tartalmának értelmezésével összefüggésben az ítéltábla hangsúlyozza, hogy e pernek nem volt tárgya az, hogy az egyezés csupán a felperest megillető kötelekrészre vagy az örökhagyó után maradt hagyatékkal kapcsolatos egyéb igényére is vonatkozik. Nem volt tárgya a pernek, hogy a hagyatéki eljárás során feltárt hagyatékból a felperest illeti-e valamilyen rész vagy sem. A bíróságnak e perben csupán arról kellett döntenie, hogy az alperesek elállása a megállapodástól jogszerű volt-e, nem vizsgálhatta az egyezés érvényességét.

A Ptk. 6:137. §-a szerint a szerződés megszegését jelenti bármely kötelezettség szerződésszerű teljesítésének elmaradása. A felek között - ahogyan az előzőekben az ítéltábla hangsúlyozta - nem klasszikus szerződés jött létre, hanem 2015. április 3-án egyezségeket kötöttek. E megállapodás értelmében a felperesnek egyetlen kötelezettsége volt: el kellett fogadnia az alperesek teljesítését.

Hogy e „kötelezettségén” megpróbált túlterjeszkedni, az az egyezés keretein kívül eső cselekménynek minősül, az egyezségeket, az alperesek ebből eredő kötelezettségét semmilyen tekintetben nem befolyásolja.

A felperesnek lehetősége volt a hagyatéki eljárás során további igényeit érvényesíteni, ám ennek megítélése nem e perre tartozó kérdés, a hagyatéki eljárás és a hagyaték ideiglenes hatályú átadására tekintettel esetleg induló öröklési jogi per keretei között bírálendő el annak jogszerűsége, miként az is, hogy a 2015. április 3-i megállapodás az örökhagyó hagyatékának teljes körére vonatkozott-e vagy sem.

A **r.-i** és a **c.-i** ingatlanokkal összefüggő felperesi magatartás körében nem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperes előadása szerint veszélyben érezte az egyezésben rendezett követelése kielégítését, hiszen annak megkötésekor nem volt tudott, hogy az örökhagyó hagyatékához milyen nagyságú terhek tartoznak és azok elszámolása, kielégítése után marad-e olyan vagyontárgy az örököstársak tulajdonában, melyből tartozásukat megfizethetik. Erre tekintettel pedig az, hogy

érdekei védelmében lépéseket tett, megkereséseket küldött, érthető, elfogadható. Tény, hogy ennek során az egyezségben írt határidő lejártá előtt kérte követelése kielégítését, amely jogszerűen nem követelhető, ám ez nem minősül az egyezség megsértésének. Az alperesek által e körben megjelölt, őket fenyegető jogkövetkezmények nem következtek be az ingatlanokkal kapcsolatban, egyébként, ha a felperesi magatartás az alperesek számára valamely, a fellebbezésben megemlített káros következménnyel járt volna, a kár bekövetkezte után azt kártérítésként érvényesíthették volna szerződő partnerükkel szemben.

Mindezekre figyelemmel helytálló az elsőfokú bíróság azon megállapítása, hogy az alpereseknek az egyezségben foglalt kötelezettségüket teljesíteni kell. Adott esetben ezt az alperesek megtagadták (Ptk. 6:183. §), ezért a felperes választása szerint kérhette a késedelem jogkövetkezményeinek alkalmazását is. A Ptk. 6:154. § (1) bekezdése alapján ennek megfelelően követelhetette a teljesítést, a 45 000 000 forint megfizetését és a Ptk. 6:48. § (1) bekezdése alapján ez után járó késedelmi kamatot is.

Mindezekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a fenti indokolásbeli pontosítással helybenhagyta a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

Az eredménytelenül fellebbező alpereseket a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte fellebbezési eljárási költség megfizetésére. E címen a felperes képviselőjének munkadíját számolta el, melynek összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg.

D e b r e c e n, 2017. március 23.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Kocsis Ottilia s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -